

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 219/2018-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. marca 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej, zo sudcu Miroslava Duriša a sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČNÝ KROJ], [REDAKČNÝ KROJ], zastúpeného advokátkou JUDr. Janou Uhrinovou, Bezručova 2529/1, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 18 C 154/2011 z 27. júna 2016 a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČNÝ KROJ] o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. júna 2017 doručená sťažnosť [REDAKČNÝ KROJ], [REDAKČNÝ KROJ] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. Janou Uhrinovou, Bezručova 2529/1, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej

republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 18 C 154/2011 z 27. júna 2016 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“) a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu.

Zo sťažnosti a z pripojených príloh vyplýva, že sťažovateľ je v procesnom postavení žalobcu účastníkom konania o zaplatenie náhrady škody a nemajetkovej ujmy spôsobenej nesprávnym úradným postupom súdov a ich nezákonnými právoplatnými rozsudkami vydanými Najvyšším súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. 4 Cdo 109/2005 a Krajským súdom v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 3 Co 40/08.

V označenom konaní okresný súd vydal napadnuté uznesenie, ktorým konanie zastavil, po právoplatnosti uznesenia o zastavení konania postúpil vec ústavnému súdu a žiadnemu účastníkovi konania nepriznal náhradu trov konania. Napadnuté uznesenie odôvodnil nedostatkom svojej právomoci posudzovať súlad postupu súdov vyššej inštancie s namietanými článkami ústavy a paragrafmi zákonov, pričom poukázal na skutočnosť, že žalobu je možné podľa jej obsahu posúdiť ako ústavnú sťažnosť v zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy, a preto vec postúpil ústavnému súdu. Z obsahu odôvodnenia napadnutého uznesenia v podstatnom vyplýva:

„Na pojednávaní konanom dňa 2. 12. 2014 navrhovateľ žiadal, aby vec bola odstúpená k posúdeniu a rozhodnutiu Ústavnému súdu Slovenskej republiky, pretože v rámci konaní vedených pred Najvyšším súdom SR a Krajským súdom Bratislava došlo k závažným porušeniam ústavných práv a slobôd z dôvodov, ktoré špecifikoval vo svojom návrhu. Dôvody svojej žiadosti súčasne doplnil podaním uskutočnenom na súdnom pojednávaní dňa 02. 12. 2014 (čl. 82-91) v ktorom sa opätovne vyjadruje k otázke právneho posúdenia úradného postupu a rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu SR a Krajského súdu Bratislava najmä z hľadiska zákonného obsadenia senátu a zákonného sudcu oprávneného vec prejednať a rozhodnúť, k porušeniu ústavných práv a slobôd pri samotnom prejednávaní a rozhodovaní právnej veci na úrovniach oboch súdov, ďalej k otázke porušenia práva na účinný opravný prostriedok zaručených medzinárodným dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd, k otázke porušenia práva na

spravodlivé súdne konanie spočívajúce prehodnotení a zmene právneho posúdenia nároku navrhovateľa ignorovaní všetkých dôkazov ktoré svedčili v prospech tvrdenia navrhovateľa čo v konečnom dôsledku malo za následok zmarenie ním uplatňovaného nároku.

Prvostupňový súd návrh navrhovateľa uznesením zo dňa 11. 12. 2014 zamietol z dôvodu nesplnenia podmienky pre prerušenie konania podľa § 109 O. s. p. s tým, že navrhovateľ si môže sám uplatniť svoje námietky na základe návrhu podaného na Ústavný súd Slovenskej republiky v zmysle zákona číslo 38 /1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním, o postavení jeho sudcov.

Proti uzneseniu navrhovateľ podal odvolanie zo dňa 13. 01. 2015, na základe ktorého bolo uznesenie prvostupňového súdu rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave zo dňa 30. apríla 2015 č. k. 7 Co 251 /2015-117 zrušené s poukazom na to, že podanie navrhovateľa, z hľadiska jeho obsahu, je možné posúdiť ako ústavnú sťažnosť a nie ako návrh na prerušenie konania podľa § 109 O. s. p. Súčasne poukázal na to, že navrhovateľ v rámci svojho návrhu namietal skutočnosti, ktoré prvostupňový súd, vzhľadom k funkčnej príslušnosti a rozsahu právomoci, nie je kompetentný v konaní posudzovať. Pokiaľ navrhovateľ je toho názoru, že v súvislosti z vyššie uvedenými súdnymi konaniami boli porušené jeho ústavné práva a slobody a v tej súvislosti vydané rozhodnutia ktoré odporujú zákonu, je oprávnený sa so svojou sťažnosťou a námietkami obrátiť priamo na Ústavný súd Slovenskej republiky.

Na pojednávaní konanom dňa 17. 3. 2016 navrhovateľ opätovne vzniesol požiadavku na predloženie veci Ústavnému súdu Slovenskej republiky na rozhodnutie s poukazom na skutočnosť, že rozhodnutie prvostupňového súdu v petite žaloby o náhradu škody závisí od otázky, ktorú nie je v prebiehajúcim konaní oprávnený riešiť prvostupňový súd....

Právomoc súdu ako i funkčná príslušnosť sú základnými procesnými podmienkami súdneho konania, ich nedostatok je neodstrániteľnou vadou konania, ktorá má za následok zastavenie konania.

S poukazom na vyššie uvedené súd dospel k záveru, že v danom prípade nie sú splnené zákonné predpoklady pre prejednanie a rozhodnutie predmetnej veci z dôvodu nedostatku právomoci a funkčnej príslušnosti...

Oprávnenie okresného súdu posudzovať úradný postup súdov vyššej inštancie a zákonnosť ich rozhodnutí je vylúčený zákonnou úpravou funkčnej príslušnosti. To

znamená, že pokiaľ by súd mal posudzovať oprávnenosť nároku na náhradu škody v zmysle Zákona o náhrade škody v danom prípade, mohol by tak urobiť len na základe existujúceho rozhodnutia o zrušení nezákonného rozhodnutia alebo konštatovania nesúladu rozhodnutia s platnou právnou normou alebo rozhodnutia, ktorým by bol konštatovaný nesprávny úradný postup a jeho dôsledky vo vzťahu k chráneným právam a oprávneným záujmom sťažovateľa.

S poukazom na absenciu základných procesných podmienok konania, neprichádzalo do úvahy prerokovanie uplatneného nároku navrhovateľa ako i prerušenie konania a postúpenie veci ústavnému súdu na rozhodnutie, nakoľko až rozhodnutie ústavného súdu o porušení ústavných práv a slobôd rieši principiálne otázku existencie nároku navrhovateľa na odškodnenie podľa Zákona o náhrade škody.

V danom prípade, podľa obsahu podaní navrhovateľa v predmetnom konaní, tieto možno posúdiť ako ústavnú sťažnosť, na prejednanie ktorej všeobecný súd navrhovateľa a odporcu nemá právomoc t. z., že nemôže bez predchádzajúceho konania pred iným orgánom, ktorý s konečnou platnosťou rozhodne o otázkach tvoriacich základ pre uplatnenie nároku podľa zákona o zodpovednosti štátu za škody spôsobené orgánmi verejnej moci, nároky vyplývajúce z uplatneného návrhu navrhovateľa prejednať a rozhodnúť. Jediným oprávneným orgánom rozhodovať o otázkach ústavných sťažností je Ústavný súd Slovenskej republiky, ktorý stojí mimo sústavu všeobecného súdnictva a priamo ústavou je mu zverená právomoc preskúmať napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov, pokiaľ v súvislosti s ich rozhodovacou činnosťou došlo k porušeniu ústavných práv a slobôd dotknutých subjektov.“

Proti napadnutému uzneseniu okresného súdu sťažovateľ nepodal odvolanie napriek tomu, že mu to v tom čase platný a účinný Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“) umožňoval a uznesenie obsahovalo správne poučenie o jeho procesnom oprávnení.

Ústavný súd v prípise sp. zn. Rvp 325/2017 z 2. marca 2017 zákonnej sudkyňi oznámil, že sprievodný list okresného súdu z 15. októbra 2016 a k nemu pripojený spis okresného súdu sp. zn. 18 C 154/2011 nemožno považovať za návrh na začatie konania pred ústavným súdom a z tohto dôvodu bol odložený podľa § 23a zákona o ústavnom súde.

V uvedenom prípise ústavný súd v podstatnom uvádza, že v zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu nie je § 104 ods. 1 OSP aplikovateľný na začatie konania pred ústavným súdom o sťažnosti, pretože takéto konanie môže iniciovať len fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá namieta porušenie svojich základných práv a slobôd, pričom všeobecný súd je osobou oprávnenou na iniciovanie konania pred ústavným súdom len vo veci súladu právnych predpisov, pričom o takúto situáciu nejde.

Podľa tvrdenia sťažovateľa obsiahnutého v sťažnosti sa o odložení veci ústavným súdom dozvedel z prípisu okresného súdu, ktorý mu bol doručený 3. apríla 2017.

Sťažovateľ v sťažnosti predovšetkým namieta:

„Okresný súd Bratislava I sa v predmetnej veci konania sp. zn. 18 C/154/2011 zaoberal návrhom sťažovateľa zo dňa 17. 10. 2011 na začatie konania na náhradu škody a nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným právoplatným rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo/109/2005 a nezákonným právoplatným rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3 Co 40/08/700 v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom.

V zmysle predmetného návrhu a jeho následných doplnení sťažovateľ žiadal súd, aby zaviazal žalovaného v predmetnom konaní, Slovenskú republiku - Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky... k náhrade škody a nemajetkovej ujmy, ktorá mala sťažovateľovi vzniknúť nesprávnym postupom súdov Slovenskej republiky na viacerých stupňoch v pôvodnom súdnom konaní... titulom nevyplatenej autorskej odmeny...

Sťažovateľ v predmetnom konaní nebol zastúpený advokátom, ani nemal a doteraz nemá právne vzdelanie, čo v zmysle zápisnice o pojednávaní zo dňa 02. 12. 2014 sám zdôrazňoval.

Okresný súd Bratislava I v konaní sp. zn. 18 C/154/2011 dňa 27. 06. 2016 uznesením... (ktoré je v súčasnosti právoplatné) rozhodol o zastavení konania...

V odôvodnení predmetného uznesenia sa súd odvolal na žiadosť sťažovateľa, ktorá ním bola prednesená na pojednávaní vo veci konanom dňa 02. 12. 2014, aby vec bola odstúpená k posúdeniu a rozhodnutiu Ústavnému súdu Slovenskej republiky, pretože

v rámci konaní vedených pred Najvyšším súdom Slovenskej republiky a Krajským súdom v Bratislave došlo k závažným porušeniam jeho ústavných práv a slobôd z dôvodov, ktoré špecifikoval vo svojom návrhu a jeho neskorších doplneniach a na opätovný prednes tejto požiadavky na pojednávaní zo dňa 17. 03. 2016 s poukazom na skutočnosť, že rozhodnutie prvostupňového súdu v petite žaloby o náhradu škody závisí od otázky, ktorú nie je v prebiehajúcom konaní oprávnený riešiť prvostupňový súd.

... ústavný súd o odložení vyrozumel výlučne Okresný súd Bratislava I, pričom sťažovateľ nemal o tejto skutočnosti vedomosť a upovedomil ho o nej až Okresný súd Bratislava I prípisom zo dňa 22. 03. 2017, ktorý sťažovateľ prevzal dňa 03. 04. 2017.

V rámci konkrétnych okolností prípadu sťažovateľa máme za to, že postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní o náhradu škody... vedenom pod sp. zn. 18 C/154/2011 a uznesením Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 18 C 154/2011-156 zo dňa 27. 06. 2016 bolo porušené jeho základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Máme totiž za to, že okresný súd sa nesprávne postavil k vyjadreniam sťažovateľa, ktoré okresný súd nesprávne vyhodnotil ako žiadosti o postúpenie veci na ústavný súd. Okresný súd sťažovateľa v predmetnom konaní preukázateľne nezastúpeného advokátom, nielenže o nemožnosti tohto kroku nepoučil, okresný súd do uznesenia sp. zn. 18 C/154/2011-156 zo dňa 27. 06. 2016, ktorým predmetné konanie zastavil, dokonca zahrnul výrok, v zmysle ktorého po právoplatnosti tohto uznesenia mal vec postúpiť Ústavnému súdu Slovenskej republiky na rozhodnutie o ústavnej sťažnosti.

Vzhľadom k tomu, že sťažovateľ nebol v konaní zastúpený advokátom a o postúpenie veci na Ústavný súd mal záujem, a vzhľadom na to, že mal voči okresnému súdu dôveru v tom, že postupuje v súlade so zákonom a konanie bude pred ústavným súdom riadne prebiehať, hoci tento postup v skutočnosti nemal oporu v platnom práve, proti uzneseniu o zastavení konania sa neodvolal, aby nadobudlo právoplatnosť a aby bola vec ústavnému súdu postúpená.

Sťažovateľ týmto krokom prišiel o možnosť odvolať sa proti uzneseniu o zastavení konania, napriek tomu, že mal záujem v konaní pokračovať. Máme za to, že Okresný súd

Bratislava I mal poznať platné právo, podmienky prípustnosti ústavnej sťažnosti nevynímajúc.

Dodávame, že vzhľadom na to, že ústavný súd... komunikoval len priamo s okresným súdom a o odložení podania informoval sťažovateľa až okresný súd prípisom, ktorý sťažovateľ prevzal dňa 03. 04. 2017, žiadame, aby ústavný súd pri prieskume dodržania lehoty na podanie ústavnej sťažnosti vychádzal z tohto dátumu.

Vyššie uvedený postup Okresného súdu Bratislava I považujeme za taký závadný procesný postup, ktorým sa sťažovateľovi ako účastníkovi konania znemožnila realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu civilné procesné predpisy priznávajú na účely ochrany jeho práv a právom chránených záujmov, čím Okresný súd Bratislava I zasiahol do podstaty základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu a jeho práva na spravodlivé súdne konanie s účinkami denegationis iustitiae.

... je zároveň zjavná priama príčinná súvislosť medzi napadnutým uznesením Okresného súdu Bratislava I a základným právom sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky. Máme za to, že sťažovateľovi bolo v dôsledku denegationis iustitiae znemožnené si vôbec uplatňovať právo na náhradu škody, ktorá mu podľa jeho názoru vznikla v súvislosti s nezákonnými rozhodnutiami príslušných orgánov.

Sťažovateľ si týmto zároveň uplatňuje nárok na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 6 000 €, ktorý odôvodňuje tým, že v súvislosti s postupom Okresného súdu Bratislava I trpel sťažovateľ pocitom neistoty, bezmocnosti a nespravodlivosti, pričom tieto negatívne pocity vyvolané postupom súdu mu spôsobujú dlhodobý stres a narúšajú jeho psychický komfort.“

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie vyslovil nálezom porušenie jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu a postupom, ktorý jeho vydaniu predchádzal, priznal mu finančné zadosťučinenie v sume 6 000 € a úhradu trov konania v sume 311,68 €.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 201 ods. 1 OSP vo vtedy platnom a účinnom znení účastník môže napadnúť rozhodnutie súdu prvého stupňa odvolaním, pokiaľ to zákon nevyklučuje.

V súvislosti s posúdením splnenia podmienok konania o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je nevyhnutné ustáliť, či v danej veci napadnuté uznesenie okresného súdu

nadobudlo právoplatnosť po vyčerpaní všetkých opravných prostriedkov, ktoré sťažovateľovi na ochranu jeho práv právny poriadok priznáva, čo je neopomenuteľným predpokladom pre prípustnosť sťažovateľom podanej sťažnosti. Ak by totiž ústavný súd dospel k záveru o prípustnosti využitia iného účinného opravného prostriedku sťažovateľom, musel by nevyhnutne sťažnosť adresovanú ústavnému súdu ako neprípustnú odmietnuť podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

Vychádzajúc z uvedeného pri posudzovaní splnenia podmienok, za ktorých môže ústavný súd vo veci konať a rozhodnúť, je potrebné zdôrazniť, že pozitívna procesnoprávna úprava umožňovala sťažovateľovi podať proti napadnutému uzneseniu okresného súdu odvolanie. Ústavný súd zastáva názor, že sťažovateľ tým, že nepodal proti napadnutému uzneseniu o zastavení konania odvolanie, ktoré bol oprávnený podať, vytvoril prekážku prípustnosti jeho sťažnosti, pretože napadnuté uznesenie nadobudlo právoplatnosť bez vyčerpania všetkých opravných prostriedkov, ktoré mu právne predpisy účinne poskytujú na ochranu jeho práv. Uvedené skutočnosti zakladajú dôvod na odmietnutie sťažnosti už pri jej predbežnom prerokovaní z dôvodu jej neprípustnosti.

Sťažovateľ argumentuje, že nepodal proti napadnutému uzneseniu okresného súdu odvolanie v dobrej viere v správne právne posúdenie veci okresným súdom, pričom on sám nemá právne vzdelanie a nemal kvalifikovaného právneho zástupcu. Ústavný súd túto argumentáciu nepovažuje za spôsobilú na to, aby ju v zmysle § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyhodnotil ako dôvod hodný osobitného zreteľa a na tomto základe prijal sťažnosť na ďalšie konanie. V tejto súvislosti vzal predovšetkým na zreteľ, že napadnuté uznesenie obsahovalo poučenie o tom, že sťažovateľ môže podať proti nemu odvolanie a navyše okresný súd rovnako ako krajský súd v odôvodnení svojich rozhodnutí poučili sťažovateľa o možnosti osobného podania ústavnej sťažnosti vo svojom mene, ktorou by napádal podľa jeho názoru nezákonné rozhodnutia všeobecných súdov vydané v predchádzajúcich konaniach, pričom sťažovateľ napriek tomu na pojednávaní zotrval na požadovanom postúpení veci ústavnému súdu okresným súdom. V tejto súvislosti ústavný súd musí zohľadniť procesnú zodpovednosť sťažovateľa za nevyužitie tohto právnym poriadkom výlučne jemu priznanému procesnému oprávneniu, ako aj za negatívne

následky postúpenia veci okresným súdom, ktoré nebolo spôsobilé vyvolať zamýšľané právne účinky začatia konania pred ústavným súdom.

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. marca 2018